

เทศน์มหาชาติ

เทศนาพระเวสสันดรชาดก

การแสดงเทศนา เรื่องพระเวสสันดรชาดก ตามธรรมเนียมประเพณีที่เคยปฏิบัติกันสืบมา มีทั้งหมดพันพระคาถา พระโบราณจารย์ได้แสดงถึงอานิสงส์ การตั้งใจฟังเทศน์ มหาชาติให้จบเพียงวันเดียวครบบริบูรณ์ทั้ง 13 กัณฑ์ เป็นเหตุให้สำเร็จความปรารถนาทุกประการดังนี้

๑. เมื่อตายจากโลกนี้ไปแล้วจะได้พบพระศรีอาริย์พุทธเจ้าในอนาคต
๒. เมื่อดับขันธ์จะไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เสวยทิพยสมบัติอันมโหฬาร
๓. จักไม่ตกนรก เมื่อตายไปแล้ว
๔. เมื่อถึงพุทธกาลพระศรีอาริย์พุทธเจ้า เทพบุตร เทพธิดา จะได้จุติลงไปเกิดเป็นมนุษย์
๕. ครั้นได้ฟังพระธรรมเทศนา ก็จักได้บรรลุมรรคผล นิพพานเป็นพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนา

สถานที่ที่จะมีการเทศน์

ชาวบ้านจะช่วยกันตกแต่งประดับประดาด้วยต้นกล้วยต้นอ้อยให้ดูเป็นป่าสมมติ เหมือนกับว่าเป็นนิโครธาราม สถานที่ที่พระพุทธเจ้าประทานเทศนาเรื่องมหาเวสสันดรชาดก นอกจากนั้นก็ประดับประดาด้วยราชวัตรฉัตรธงอีกด้วย เวลาค่ำก็ตามประทีปโคมไฟ ส่วนน้ำที่ตั้งในบริเวณปริมณฑลที่มีการเทศน์มหาชาติ ถือกันว่าเป็นน้ำมนต์ปัดเสียดจัญไร

เครื่องกัณฑ์

ของที่ใส่กระดาษเป็นเครื่องกัณฑ์เทศน์ มีขนมต่างๆ อาหารแห้ง เช่น ข้าวสาร ปลาแห้ง เนื้อเค็ม และส้มสุก ลูกไม้ตามแต่จะหาได้ มักมีกล้วยทั้งเครือ มะพร้าวทั้งทลาย และอ้อยทั้งต้น ตามคตินิยมว่าเป็นของป่าดงที่มีในเขาวงกต เครื่องกัณฑ์ที่ถูกแบบแผนปรากฏในเรื่อง “ประเพณีการเทศน์มหาชาติ” ของกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ มีความตอนหนึ่งว่า

เครื่องกัณฑ์มักมีเครื่องสรรพอาหาร ผลไม้กับวัตถุปัจจัยคือเงินตราเหล่านี้ดี ๆ และผ้าไตร อันนี้เป็นธรรมเนียมไม่ว่าใครขาด ที่มีเครื่องบริวารอื่นต่าง ๆ เพิ่มเติมอีกด้วยก็มีมากบริวารสำหรับมหาชาติที่ถือว่าถูกแบบแผนนั้น มักจัดเป็นจตุปัจจัย คือ

ผ้าไตรนั้นอนุโลมเป็นตัวจีวรปัจจัย

สรรพอาหาร ผลไม้ อนุโลมเป็นบิณฑบาตปัจจัย

เสื่อ สาด อาสนะ ไม้กวาด เลื่อย ลีว ขวาน อนุโลมในเสนาสนะปัจจัย

ยาและเครื่องยาต่าง ๆ น้ำผึ้ง น้ำตาล อนุโลมคิลานปัจจัยบริวาร

เครื่องกัณฑ์

ส่วนวัตถุดิบที่จำเป็นได้แก่เงินเหรียญติดเทียบซึ่งปักบนเชิงรองพานตั้งไว้ หากมีผู้บริจาคเงินเป็นธนบัตรก็ใช้ไม่เล็ก ๆ คีบธนบัตรปักลงที่เทียบอีกทีหนึ่ง นอกจากนี้ก็ต้องจัดจัดเครื่องบูชากัณฑ์เทศน์ มีเทียบประจำกัณฑ์เล่มหนึ่งขนาดใหญ่พอจุดได้ตลอดเทศน์จบกัณฑ์ ปักไว้ข้างอาสนะสงฆ์ เมื่อพระขึ้นธรรมมาสน์ เจ้าของกัณฑ์จะยกเครื่องกัณฑ์ขึ้นตั้งกราบพระผู้ที่จะแสดงเทศนาแล้วจึงจุดเทียบประจำกัณฑ์นี้ เครื่องบูชาอื่นที่เว้นไม่ได้ก็คือ ฉัตร, ธงรูปชายธง, ฐูป, เทียนคาถา, ดอกไม้ อย่างละพั้นเท่าจำนวนคาถาที่ทั้งเรื่องมี จำนวนหนึ่งพั้นคาถา มีผ้าเขียนภาพพระบายสีหรือปักด้วยไหมเป็นรูปภาพประจำกัณฑ์ทั้ง 13 กัณฑ์ที่เรียกว่า “ผ้าพระบฏ” หรือ “ภาพพระบฏ” มีพานหมากใส่พลูดวายพระด้วย พานหมากหรือขันใส่หมากนี้ บางแห่งก็ประดับประดาอย่างสวยงาม เรียกว่า “หมากพนม” คือเอาพานแวงฟ้าสองชั้น ใส่หมากพลูด จัดเป็นรูปพุ่มประดับด้วยผักทอง มะละกอ เครื่องสดแกะสลัก ประดับด้วยดอกไม้สดก็มีบ้าง สำหรับเทียบคาถาพั้นหนึ่งนั้น จะแบ่งปักบนขันสาครทำน้ำมันต์เท่าจำนวนคาถาของแต่ละกัณฑ์

กัณฑ์ในการเทศน์มหาชาติ

- ๑. กัณฑ์ทศพร ๑๙ คาถา เพลงประจำกัณฑ์คือ สารถุการ
- ๒. กัณฑ์หิมพานต์ ๑๓๔ คาถา เพลงประจำกัณฑ์คือ ตวงพระธาตุ
- ๓. กัณฑ์ทานกัณฑ์ ๒๐๙ คาถา เพลงประจำกัณฑ์คือ พญาโศก
- ๔. กัณฑ์วนปเวศน์ ๕๗ คาถา เพลงประจำกัณฑ์คือ พญาเดิน
- ๕. กัณฑ์ชูชก ๗๙ คาถา เพลงประจำกัณฑ์คือ เช่นเหล่า
- ๖. กัณฑ์จุลพน ๓๕ คาถา เพลงประจำกัณฑ์คือ คุณพาทย์

กัณฑ์ในการเทศน์มหาชาติ

- ๗. กัณฑ์มหาพน ๘๐ คาถา เพลงประจำกัณฑ์คือ เชิดกล้อง
- ๘. กัณฑ์กุมาร ๑๐๑ คาถา เพลงประจำกัณฑ์คือ โอดเชิดฉิ่ง
- ๙. กัณฑ์มัทรี ๕๐ คาถา เพลงประจำกัณฑ์คือ ทวยโฮด
- ๑๐. กัณฑ์สักกบรรพ ๔๓ คาถา เพลงประจำกัณฑ์คือ กลม
- ๑๑. กัณฑ์มหाराช ๖๕ คาถา เพลงประจำกัณฑ์คือ กราวนอก
- ๑๒. กัณฑ์ฉกษัตริย์ ๓๖ คาถา เพลงประจำกัณฑ์คือ ตระนอน
- ๑๓. กัณฑ์นครกัณฑ์ ๔๘ คาถา เพลงประจำกัณฑ์คือ กลองโยน

กัณฑ์ทศพร

มี ๑๙ พระคาถา

เรื่องย่อ

อาณิสสส์

ข้อคิดที่ได้

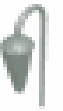
ฟังเทศน์เหล่านี้

พระอินทร์ประทานพร ๑๐ ประการแก่พระนางผุสดี

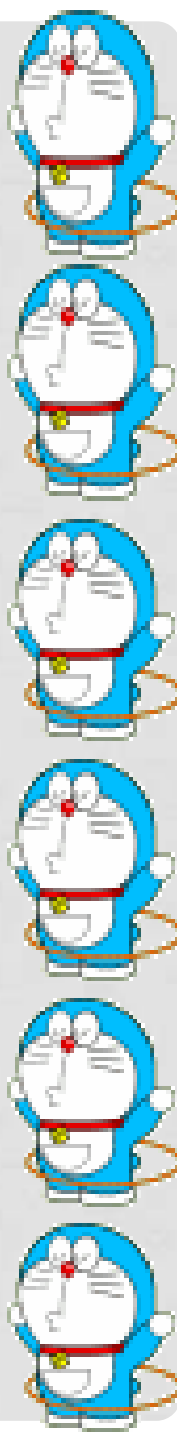
หยุด

อานิสงส์

ผู้ใดบูชาภัณฑ์ทศพร ผู้นั้นจะได้รับทรัพย์สมบัติ ดัง
ปรารถนา ถ้าเป็นสตรีจะได้สามีเป็นที่ชอบเนื้อเจริณใจ
บุรุษจะได้ภรรยาเป็นที่ต้องประสงค์ เช่นเดียวกัน จะได้บุตร
หญิงชายเป็นคนว่านอนสอนง่ายมีรูปกาย งดงามมีความ
ประพฤติดีกิริยาเรียบร้อยทุกประการ

กัณฑ์หิมพานต์

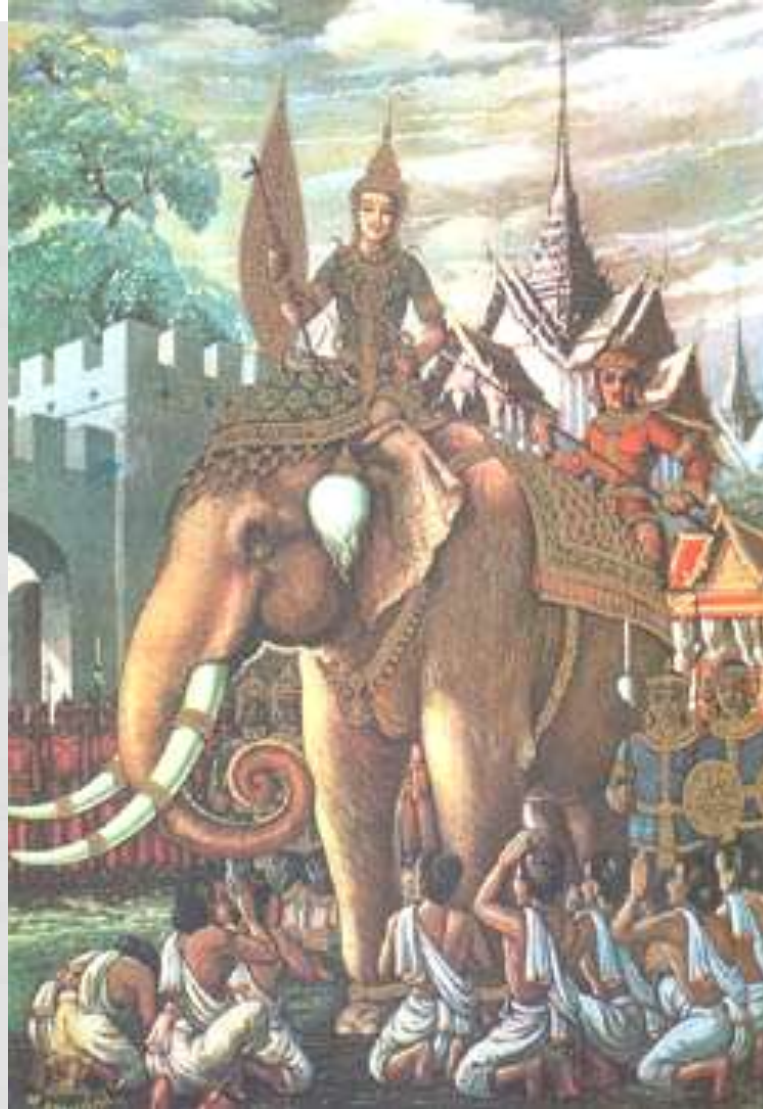
มี ๑๓๔ พระคาถา

เรื่องย่อ

อานิสงส์

ข้อคิดที่ได้

ฟังเทศน์เหล่านี้

พระเวสสันดรพระราชนานช้างเผือก
ชาวเมืองโกธแดนให้เนรเทศไปอยู่เขาวงกต

หยุด

กัณฑ์หิมพานต์

กัณฑ์หิมพานต์ พระเวสสันดรทรงเป็นพระราชโอรส
ของพระเจ้าสญชัยกับพระนางผุสดี แห่งแคว้นสิวีราชฎร์ประสูติ
ที่ตรอกพ่อค้า เมื่อพระเวสสันดรได้รับเวนราชสมบัติจากพระ
บิดา ได้พระราชทานช้างปัจจัยนาเคนทร์แก่กษัตริย์แคว้นกลิง
คราชฎร์ ประชาชนไม่พอใจ พระเวสสันดรจึงถูกพระราชบิดา
เนรเทศไปอยู่ป่าหิมพานต์

กัณฑ์ทานกัณฑ์ ก่อนเสด็จไปอยู่ป่า พระเวสสันดรได้
พระราชทานสัตตสดกมหาทาน คือช้าง ม้า รถ ทาสชาย ทาสหญิง
โคนม และ นางสนม อย่างละ ๗๐๐

สัตตสดกมหาทาน คือ ทานพิเศษที่ทรงบริจาคในคราวนั้น มี ๗ อย่าง

อย่างละ ๗๐๐ คือ

๑. ช้าง	จำนวน ๗๐๐ เชือก
๒. ม้า	จำนวน ๗๐๐ ตัว
๓. รถ	จำนวน ๗๐๐ คัน
๔. สตรี	จำนวน ๗๐๐ คน
๕. แม่โคนม	จำนวน ๗๐๐ ตัว
๖. ทาสชาย	จำนวน ๗๐๐ คน
๗. ทาสหญิง	จำนวน ๗๐๐ คน
- (รวมเป็นทั้งสิ้น ๔,๙๐๐ สิ่งด้วยกัน)

ทานกัณฑ์

มี ๒๐๙ พระคาถา

เรื่องย่อ

อานิสงส์

ข้อคิดที่ได้

ฟังเทศน์เหล่านี้

พระเวสสันดรพระราชทานม้าและราชรถ
แก่พราหมณ์ที่ตามมาขออนอกเมือง

หยุด

อานิสงส์

ผู้ใดบูชาภัณฑ์ทานภัณฑ์จะบริบูรณ์ด้วยแก้วแหวนเงินทอง
ทาส ทาสี และสัตว์สองเท้าสี่เท้า ครั้นตายแล้วจะได้ไป
เกิดในนภามาพจรสวรรค์ มีนางเทพอัปสรแวดล้อม
มากมายเสวยสุขอยู่ในปราสาทสร้างด้วยแก้ว ๗ ประการ

อานิสงส์

ผู้ใดบูชาภัณฑ์เทศน์วณประเวศน์จะได้รับความสุขทั้ง
โลกนี้และโลกหน้า จะได้เป็นบรมกษัตริย์
ในชมพูทวีปเป็นผู้ทรงปรีชา เฉลียวฉลาด สามารถปราบอริ
ราชศัตรูให้ย่อยยับไป

วนประเวศน์

มี ๕๗ พระคาถา

เรื่องย่อ

อานิสงส์

ข้อคิดที่ได้

ฟังเทศน์เหล่า

สี่กษัตริย์ต้องเดินทาง ตั้งพระทัยมุ่งตรง
สู่เขาวงกต เพื่อจะทรงบำเพ็ญพรตเป็นฤๅษี

หยุด

กัณฑ์วนปเวสน์

กัณฑ์วนปเวสน์ พระเวสสันดรพระนางมัทรีและ
พระชาลี (โอรส) พระกัณหา (ธิดา) เสด็จจากเมือง ผ่าน
แคว้นเจตราชฎีร์ จนเสด็จถึงเขาวงกต
ในป่าหิมพานต์

อาณิสงส์

ผู้ใดบูชาภัณฑ์หิมพานต์ย่อมได้สิ่งปรารถนาทุกประการ
ครั้นตายแล้วได้ไปบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ เสวยสมบัติ
อันมโหฬารมีบริวารแวดล้อมบำรุงบำเรออยู่เป็นนิตย์
จุติจากสวรรค์แล้วจะลงมาเกิดในตระกูลขัตติยะมหาศาล
หรือตระกูลพราหมณ์มหาศาลอันบริบูรณ์ด้วยทรัพย์ศฤงคาร
บริวารมากมายนานาประการ เช่น โค กระบือ ช้าง ม้า รถ
ยานพาหนะจะนับจะประมาณมิได้ประกอบด้วยสุขกาย
สบายใจทุกอิริยาบถ

กัณฑ์ที่ ๕ ชูชก

มี ๗๙ พระคาถา

เรื่องย่อ

อานิสงส์

ข้อคิดที่ได้

ฟังเทศน์เหล่านี้

ชูชกได้นำนางอมิตตาลูกสาวเพื่อนมาเป็นเมีย
แทนเงินและทองตอนที่พ่อแม่นางนำไปใช้หมด

หยุด

กัณฑ์ชูชก

กัณฑ์ชูชก ชูชกพราหมณ์ ขอทานได้นางอมิตตา
บุตรสาวของเพื่อนเป็นภรรยา นางใช้ให้ชูชกไปขอ
สองกุมาร ชูชกเดินทางไปสืบข่าวในแคว้นลี้วีราชฎ์ สามารถ
หลบหลีกการทำร้ายของชาวเมือง พบพราณ
เจตบุตร ลวงพราณเจตบุตรให้บอกทางไปยังเขาวงกต

กัณฑ์ทศพร

กัณฑ์ทศพร เริ่มตั้งแต่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ แล้วเสด็จ
ไปเทศนาโปรดพระเจ้าพิมพิสาร ต่อจากนั้นเสด็จไปโปรดพุทธบิดา
และพระประยูรญาติที่กรุงกบิลพัสดุ์ เกิดฝนโบกขรพรรษ
พระสงฆ์สาวกกราบทูลอาราธนาให้ทรงแสดงเรื่องมหาเวสสันดร
ชาดก เริ่มตั้งแต่เมื่อปีที่ ๔๘ นับแต่ปัจจุบัน พระนางผุสดีซึ่งจะ
ทรงเป็นพระมารดาของพระเวสสันดร ทรงอธิษฐานขอเป็นมารดาของ
ผู้มีใจบุญจบลงต่อนพระนางได้รับพร 10 ประการจากพระอินทร์

กัณฑ์จุลพน

มี ๓๕ พระคาถา

เรื่องย่อ

อานิสงส์

ข้อคิดที่ได้

ฟังก์ชันเหล่านี้

ชูชกชูกลักพริกโกหกพรานเจตบุตร
ว่าเป็นกล่องใส่สาส์นของพระเจ้ากรุงสุโขทัย

หยุด

อานิสงส์

ผู้ใดบูชาภัณฑ์ชูชกจะได้บังเกิดในตระกูลกษัตริย์
ประกอบด้วย สมบัติ อั่งดงามกว่าชนทั้งหลายจะเจรจา
ปราศรัยก็ไพเราะเสนาะโสต แม้จะได้สามีภรรยา และ
บุตรธิดาก็ล้วนแต่มีรูปทรงงดงามสวยงามง่าย

อานิสงส์

ผู้ใดบูชาภัณฑ์จุลพน แม้จะบังเกิดในปรภพใดๆ
จะเป็นผู้สมบูรณ์ด้วยสมบัติบริวาร จะมีอุทยาน
อันดารดาษด้วยดอกไม้หอมตลบไป แล้วจะมีสระโบกขรณี
อันเต็มไปด้วยปทุมชาติ ครั้นตายไปแล้ว
ก็ได้เสวยทิพยสมบัติในโลกหน้าสืบไป

กัณฑ์จุลพน

กัณฑ์จุลพน ชูชกเดินทางผ่านป่าตามเส้นทาง
ที่เจตบุตรแนะนำจนถึงที่อยู่ของอัศจรรย์

หยุด

กัณฑ์มหาพน

มี ๘๐ พระคาถา

เรื่องย่อ

อานิสงส์

ข้อคิดที่ได้

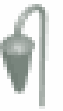
ฟังเทศน์เหล่านี้

อัจจุตฤาษีหลงเชื่อคารมของชูชกเจ้าเล่ห์
เลยบอกทางไปสู่เขาวงกต

หยุด

กัณฑ์มหาพน

กัณฑ์มหาพน ชูชกลวงอัจฉูตฤาษี

ให้บอกทางผ่านป่าไม้ใหญ่ไปยังที่ประทับของพระ

เวสสันดร

อานิสงส์

ผู้ใดบูชาภัณฑ์มหาพน จะได้เสวยสมบัติในดาวดิงส์
เทวโลกนั้น แล้วจะได้ลงมาเกิดเป็นกษัตริย์มหาศาล
มีทรัพย์ศฤงคารบริวารมาก มีอุทยานและสนระโบกขรณี
เป็นที่ประพาส เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยคักดานุภาพเฟื่องฟู
ไปทั่วชมพูทวีป อีกทั้งจักได้เสวยอาหารทิพย์ เป็นนิจ
นิรันดรฯ

กัณฑ์กุมาร

กัณฑ์กุมาร ชูชกทูลขอสองกุมาร ทูบตีสอง
กุมารเฉพาพระพักตร์พระเวสสันดร
แล้วพาออกเดินทาง

กัณฑ์กุมาร

มี ๑๐๑ พระคาถา

เรื่องย่อ

อานิสงส์

ข้อคิดที่ได้

ฟังเทศน์เหล่านี้

หยุด

อานิสงส์

ผู้ใดบูชากัณฑ์กุมาร ย่อมประสบความสำเร็จในสิ่งที่
ปรารถนา ครั้นตายไปได้เกิดในฉกามาพจรสวรรค์
ในสมัยพระศรีอาริยมุตไตรยมมาอุบัติ ก็จะได้พบศาสนาของ
พระองค์จะได้ถือปฏิสนธิในตระกูลกษัตริย์ ตลอดจนได้สดับฟัง
พระสัทธรรมเทศนาของพระองค์ แล้วบรรลุพระอรหันตผล
พร้อมปฏิสัมภิทาทั้ง ๔ ด้วยบุญราศี
ที่ได้อบรมไว้

กัณฑ์มัทรี

มี ๙๐ พระคาถา

เรื่องย่อ

อานิสงส์

ข้อคิดที่ได้

ฟังเทศน์เหล่า 1

ฟังเทศน์เหล่า 2

พระนางมัทรีทรงประนมกรทูลวอนไห้ว
เทพเจ้า ๓ ลัตว์ที่มากั้นทางไว้

หยุด

กัณฑ์มัทรี

กัณฑ์มัทรี พระนางมัทรีเสด็จกลับจาก
หาผลไม้ในป่าออกติดตามสองกุมารตลอดทั้งคืน จนถึง
ทรงวิสาขบูชา (สลับ) เฉพาะพระพักตร์
พระเวสสันดร เมื่อทรงสิ้นแล้วพระเวสสันดรตรัส
เล่าความจริงเกี่ยวกับสองพระกุมาร พระนางทรง
อนุโมทนาด้วย

กัณฑ์สักกบรรพ มี ๔๓ พระคาถา

เรื่องย่อ

อานิสงส์

ข้อคิดที่ได้

ฟังเทศน์เหล่านี้

พระอินทร์จำแลงเป็นพราหมณ์มาขอนางมัทรี
แล้วถวายคืน และประสาธน์พร 8 ประการ

หยุด

อานิสงส์

ผู้ใดบูชากัณฑ์มัทรี เกิดในโลกหน้าจะเป็นผู้มั่งคั่ง
สมบูรณ์ด้วยทรัพย์สมบัติ เป็นผู้มีอายุยืนยาว ทั้งประกอบ
ด้วยรูปโฉมงดงามกว่าคนทั้งหลายจะไปในที่แห่งใดก็จะมี
แต่ความสุขความเจริญทุกหนแห่ง

กัณฑ์มหาราช

มี ๖๙ พระคาถา

เรื่องย่อ

อานิสงส์

ข้อคิดที่ได้

ฟังก์ชันเหล่า

เทวดาจำแลงเป็นพระเวสสันดรและนางมัทรี
มาอุ้มชูสองกุมารให้เสวยนมด้วยเมตตา

หยุด

กัณฑ์สักกบรรพ

กัณฑ์สักกบรรพ พระอินทร์พระเกรงว่าจะมีผู้
มาขอพระนางมัทรี จึงแปลงเป็นพราหมณ์ชรามาทูลขอ
พระนางมัทรี แล้วฝากไว้กับพระเวสสันดร

กัณฑ์มหाराช

กัณฑ์มหाराช ชูชกเดินทางเข้าไป

แคว้นสี่วิราษฎร์ พระเจ้ากรุงสนุชชัย ทรงไถ่สอง

กุมาร ชูชกได้รับพระราชทานเลี้ยง และ ถึงแก่

กรรมด้วยกินอาหารมากเกินไป

ฉกษัตริย์

มี ๓๖ พระคาถา

เรื่องย่อ

อานิสงส์

ข้อคิดที่ได้

ฟังก์ชันเหล่านี้

ทั้งหกกษัตริย์ถึงวิสัณญ์ภาพสลบลง
เมื่อได้พบหน้ากัน ณ พระอาศรมที่เขาวงกต

หยุด

อานิสงส์

ผู้ใดบูชากัณฑ์มหाराชจะได้มนุษย์สมบัติ สวรรค์
สมบัติ และนิพพานสมบัติ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์จะได้เป็น
พระราชา เมื่อจากโลกมนุษย์ไป ก็จะได้ไปเสวยทิพยสมบัติ
ในฉกามาพจรสวรรค์ มีนางเทพอัปสรเป็นบริวาร ครั้นบารมีแก่
กล้าก็จะได้นิพพานสมบัติ อันตัดเสียซึ่งชาติ ชรา พยาธิ
มรณะ พ้นจากโอฆะทั้งสาม มี กาโมฆะ เป็นต้นฯ

อานิสงส์

ผู้ใดบูชาภัณฑ์สักกบรพ จะได้เป็น
ผู้เจริญด้วยลาภยศ ตลอดจนจตุรพิธพรทั้ง ๔
คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดกาลฯ

นครกัณฑ์

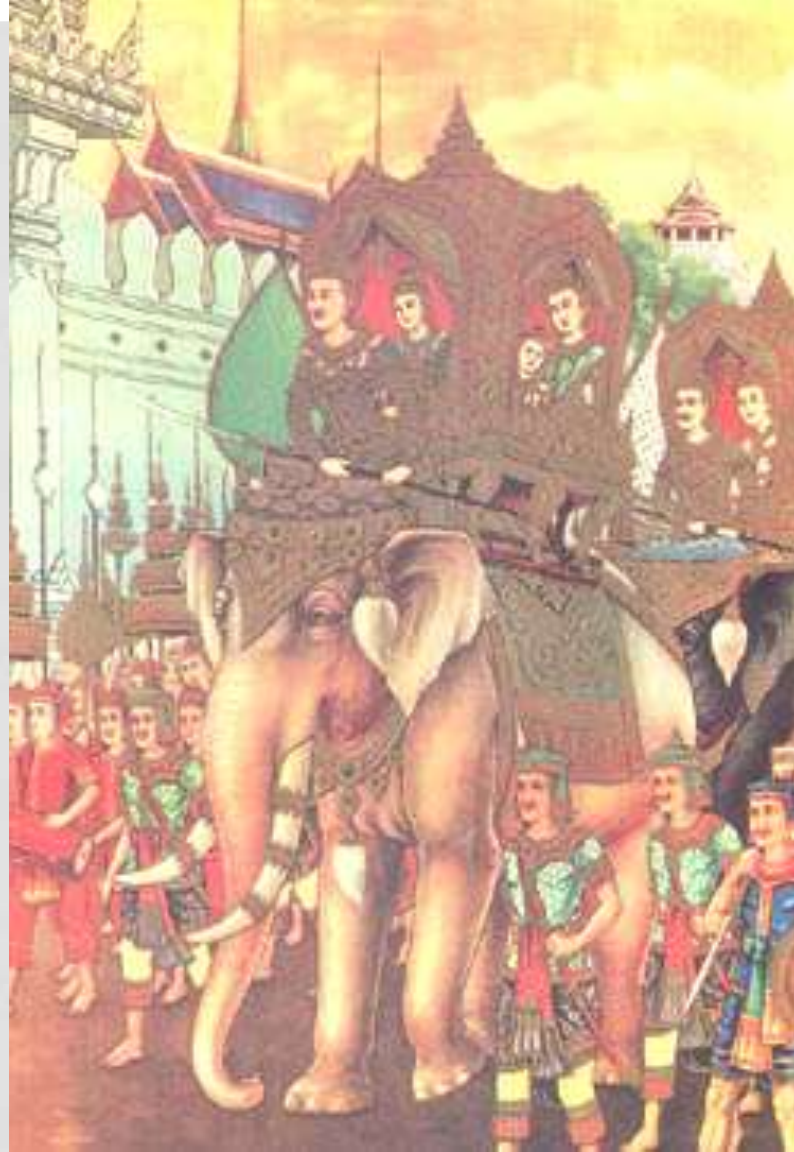
มี ๔๘ พระคาถา

เรื่องย่อ

อาณิสสส์

ข้อคิดที่ได้

ฟังก์ชันเหล่านี้

ทกกษัตริย์นำพยุหโยธาเสด็จกลับสู่พระนคร
แล้วขึ้นครองนครเชตุดรแทนพระราชบิดา

หยุด

อานิสงส์

ผู้ใดบูชาภัณฑ์ฌกษัตริย์ จะได้เป็นผู้เจริญ
ด้วยพร ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ
ทุก ๆชาติแลฯ

กัณฑ์นครกัณฑ์

กัณฑ์นครกัณฑ์ กษัตริย์หกพระองค์
เสด็จกลับพระนคร พระเวสสันดรได้ครองราชย์
ดั่งเดิม บ้านเมืองสมบูรณ์พูนสุข

การเทศน์มหาชาติ

เป็นที่นิยมของพุทธศาสนิกชนชาวไทยทุกภาคของประเทศ ซึ่งถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานจนเป็นประเพณีอย่างหนึ่งของสังคมชาวพุทธไทย โดยมีความเชื่อว่า การฟังเทศน์มหาชาติทำให้ผู้ฟังได้บุญมาก และในขณะที่ฟังก็ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินไปด้วย ถ้ายิ่งพระเทศน์เสียงดี ๆ ก็ยิ่งทำให้ฟังซาบซึ้งยิ่งขึ้น เทศน์มหาชาติเป็นงานใหญ่ ไม่มีใครสามารถจัดให้มีขึ้นมาได้โดยลำพัง วัดใดจะจัดให้มีเทศน์มหาชาติจะต้องเริ่มด้วยการระดมกำลังคน ประชุมปรึกษาหารือแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ วางแผนดำเนินงานไว้แต่เนิ่นๆ เช่น จัดทำความสะอาดบริเวณวัด ประดับตกแต่งธรรมาสน์ ศาลาการเปรียญ เตรียมหาต้นกล้วยต้นอ้อย ตลอดจนจัดทำธงทิวประดับประตูกำแพงวัด เป็นต้น จัดได้ว่าเป็นงานใหญ่ในรอบปีเลยทีเดียว การเตรียมงานเทศน์มหาชาติ จึงเป็นประเพณีที่สร้างสรรค์ความสามัคคีของประชาชน ทำให้ประชาชนรู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ รู้จักแบ่งหน้าที่ และรับผิดชอบร่วมกัน

กัณฑ์ฉกษัตริย์

กัณฑ์ฉกษัตริย์ กษัตริย์แคว้นกลิงคราชภูร์

ทรงคืนช้างปัจจัยนาเคนทร์ พระเจ้ากรุงสญชัย พระนางพุดดี
พระชาลี พระกัณหา เสด็จไปทูลเชิญพระเวสสันดร พระนาง
มัทรีกลับพระนคร เมื่อกษัตริย์ทั้งหกพระองค์ทรงพบกันก็
ทรงวิสาขัญญา ต่อมาฝนโบกขรพรรษตก
จึงทรงฟื้นฟูขึ้น

อานิสงส์

ผู้ใดบูชากัณฑ์นครกัณฑ์ จะได้เป็นผู้บริบูรณ์ด้วย
วงศาคุณาญาติ ข้าทาสชายหญิง ธิดาสามี หรือบิดามารดา
เป็นต้น อยู่พร้อมหน้ากันโดยความผาสุก ปราศจาก
โรคอาพาธทั้งปวง จะทำการใด ๆ ก็พร้อมเพรียงกัน ยั้งการ
งานนั้น ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ข้อคิดประจำชาดก

ชาดกเรื่องนี้มีคติธรรม สอนให้คนเราเพียรประกอบคุณ
งามความดีโดยมิท้อถอย หากรู้จักสละทรัพย์บริจาคทานเนื่องนิตย์
ก็จะเป็นที่สรรเสริญทั่วไป คนโลกคนจิตบาปหยาบ-ร้ายก็ต้องได้ภัย
เพราะตัวเอง ดังชูชกนั่นเอง

การบำเพ็ญบารมีก็คือการกระทำความดี

ซึ่งดูเหมือนเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล เป็นเรื่องเฉพาะตัว

ไม่เกี่ยวกับผู้อื่นหรือส่วนร่วม แต่ตามความเป็นจริงแล้วการบำเพ็ญบารมี

นั้นย่อมจะทำให้เกิดผลดีทั้งแก่ตัวผู้กระทำและประชาชนโดยส่วนรวมโดย

แท้ เช่น “การบำเพ็ญสัจจะบารมี” ผู้บำเพ็ญยึดมั่นแต่เฉพาะความเป็น

จริง ความเที่ยงตรง บุคคลอื่นได้รับผลก็คือ ไม่ถูกหลอกลวง เป็นต้น

หนึ่ง การบำเพ็ญบารมีนั้น แบ่งออกเป็น ๓ ชั้น หรือ ๓

ระดับ คือระดับธรรมดาชั้นต้น ๆ เรียกว่า “บารมี” ระดับสูงคือ

ระดับที่ทำได้ค่อนข้างยากเรียกว่า “อุปปบารมี” และระดับสูงสุด

คือระดับที่บุคคลซึ่งยังเป็นปุถุชนอยู่ไม่สามารถจะทำได้เรียกว่า

“ปรมัตถบารมี”

ข้อคิดประจำกัณฑ์ทศพร

การทำบุญจักให้สำเร็จสมประสงค์ต้องอธิษฐานจิต
ตั้งเป้าหมายชีวิตที่ตนปรารถนาไว้ ความปรารถนาที่จะสำเร็จ
สมดังตั้งใจ ผู้นั้นต้องมีศีลบริบูรณ์ กล่าวคือ

๑. ต้องกระทำความดี
๒. ต้องรักษาความดีนั้นไว้
๓. หมั่นเพิ่มพูนความดีให้มากยิ่งขึ้น

คำว่า “**เทศน์มหาชาติ**” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๔๒:๕๔๐: ๓๘) ให้ความหมาย “เทศน์” ว่าเป็นการแสดงธรรมสั่งสอนในทางศาสนา และ “มหาชาติ” น. เรียกเวสสันดรชาดก ว่า มหาชาติ มี ๑๓ กัณฑ์. การมีเทศน์เรื่องมหาเวสสันดรชาดกเรียกว่า มีเทศน์มหาชาติ

เทศน์มหาชาติเป็นการพรรณนาถึง “เรื่องพระเวสสันดรชาดก”

คำว่า “ชาดก” นั้นเป็นชื่อเรียกคัมภีร์ประเภทหนึ่งของพุทธศาสนา ที่กล่าวถึงอดีตชาติของพระพุทธเจ้า เป็นคำสอนประเภทบุคลาธิษฐาน คือยกตัวละครขึ้นมาเล่าแล้วสอดแทรกคำสอนเข้าไปในการเล่าเรื่องนั้นๆ ชาดกมีอยู่มากมาย แต่ที่นับว่าสำคัญที่สุดมีอยู่ ๑๐ ชาดก หรือสิบชาติ ตามที่นิยมเรียกกันว่า “พระเจ้าสิบชาติ “ ในแต่ละชาติพระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญบารมีต่างๆ กัน เพื่อมุ่งหวังที่จะให้สำเร็จพระสัมมาสัมโพธิญาณ

ข้อคิดประจำกัณฑ์ ทานกัณฑ์

๑. ความรักของแม่ ความหวังของเมีย
๒. โทษทัณฑ์ของการเป็นหม้าย คือถูกประณามหยามหมิ่น อาจถึงจบชีวิตด้วยการก่อกองไฟให้รุ่งโรจน์แล้ว โดดฆ่าตัวตาย
๓. เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวม พึงยอมเสียสละประโยชน์สุขส่วนตัว
๔. ยามบุญมีเขาก็ยกยามตกต่ำเขาก็หยาม ชีวิตมีทั้งขึ้นบานและขึ้นขม

ข้อคิดประจำกัณฑ์วันประเวศน์

๑. ยามเข็ญใจ ยามจน ยามเจ็บ ยามจากเป็นยามที่ควรจะได้รับ^๑ความเหลียวแล
๒. ผลดีของมิตรแท้ คือ ไม่ทอดทิ้งในยามเพื่อนทุกข์ช่วยอุ้มชู ยามเพื่อนอ่อนล้า ช่วยจุดดิ่งยามเพื่อนตกต่ำ
๓. น้ำใจของคนดี หากรู้ชัดว่าปกติสุขของคนส่วนมากจะตั้งอยู่^๑ได้ เพราะการเสียสละของตน ก็สมัครสลดโอกาสและโชคลาภอันจะพึงได้ ด้วยความชื่นชม

ข้อคิดประจำกัณฑ์ชูชก

๑. ของที่รักและหวงแหน ที่โบราณห้ามฝากผู้อื่นไว้ คือ เงิน
ม้า เมีย ยิ่งน้องเมียห้ามฝากเด็ดขาด อันตรายมาก
๒. ภรรยาที่ดียอมไม่ย่อหย่อนต่อหน้าที่ ข้าวดำ น้ำตัก ฟืนตอ
หักหา น้ำร้อนน้ำชาเตรียมไว้เสร็จ
๓. ของไม่คู่ควรยอมมีปัญหา ตำราหิโตปเทศกล่าวว่
"ความรู้เป็นพิษเพราะเหตุที่ไม่ใช้ อาหารเป็นพิษ
เพราะเหตุไฟธาตุไม่ย่อย เมียสาวเป็นพิษเพราะ ผัวแก่"

ข้อคิดประจำกัณฑ์จุลพน

๑. มีอำนาจหากขาดปัญญาย่อมถูกหลอกได้ง่าย
๒. คนโง่ง่อมเป็นเหยื่อของคนฉลาด
๓. ไร่ไฉทาง วางใจคน จะจนใจตัว

ข้อคิดประจำกัณฑ์กุมาร

๑. ความเป็นผู้รู้จักกาลเทศะ ไม่ผลีผลามเข้าไปขอรอ จนพระมัทรีเข้าป่าจึงเข้าเฝ้าเพื่อขอสองกุมารเป็นเหตุให้ ชูชกประสบผลสำเร็จใจสิ่งที่ตนปรารถนา ดังภาษิตโบราณว่า “ซ้า ๆ จะได้พริ้วเล่มงาม ด่วนได้สามผลีผลามมักพลิกแพลง” ซ้าเป็นการนานเป็นคุณ ผู้รู้จักโอกาส มีมารยาท กล้าหาญ ใจเย็น เป็นสำเร็จ
๒. พ่อแม่ทุกคนรักลูกเหมือนกัน แต่เป็นห่วงไม่เท่ากัน ห่วงหญิงมากกว่าห่วงชาย เพราะท่านเปรียบไว้ว่า “ลูกหญิงเหมือนข้าวสาร ลูกชายเหมือนข้าวเปลือก”
๓. สติ เตลิ่ง นินวรณ์ สติเป็นเครื่องป้องกันอันตรายทั้งปวงได้ ขันติ สาหสวารณา ขันติป้องกันความหุนหันพลันแล่นได้ เป็นเหตุให้พระเวสสันดรไม่ประหารชูชกด้วยพระขรรค์ เมื่อถูกชูชกประณาม
๔. วิสัยหญิงนั้น แม้จะมากอยู่ด้วยเมตตากรุณา ชอบปลดเปลื้องทุกข์แก่ผู้อื่นก็จริงอยู่ แต่เว้นอย่างเดียว ที่ผู้หญิงนั้นไม่มีวันจะสละสิ่งนั้น คือ “ลูก”

ข้อคิดประจำกัณฑ์มหาพน

๑. ฉลาดแต่ขาดเฉลียว มีปัญญาแต่ขาดสติก็เสียที่
พลาดทำได้
๒. สงสารฉิบหาย เชื่อง่ายเป็นทุกข์
๓. คบคนให้ดูหน้า ซื่อผ้าให้ดูเนื้อ ซื่อเสือให้ดูลาย

พระอินทร์ประทานพร 8 ประการแด่พระเวสสันดร

๑. ให้พระราชบิดาทรงยินดีในการกระทำของพระเวสสันดร
๒. ให้พระเวสสันดรปลดปล่อยนักโทษให้รอดชีวิต
๓. ให้ทรงปกครองประชาชนทุกเพศทุกวัยให้มีความสุข
๔. ไม่ประพฤตินิดในกาม
๕. ให้มีพระโอรสมีเกียรติยศปราบแคว้นอื่นได้
๖. ให้มีอาหารทิพย์มากมายให้เป็นทาน
๗. ให้มีทรัพย์ทำทานไม่รู้หมด และโดยไม่เสียดาย
๘. เมื่อสิ้นชีวิตให้ไปเกิดในสวรรค์ชั้นสูงสุด

http://www.thaigoodview.com/library/studentshow/st2545/5-6/no39/theme_24.html

ข้อคิดประจำกัณฑ์สักกบรรพ

การทำดีแม้ไม่มีใครเห็น ก็เป็นความดีอยู่วันยังค่ำ ดุจ
ทองคำแม้จะอยู่ในตู้โชว์ หรือในกำปั้นก็เป็นทองคำอยู่นั่นเอง
เข้าลักษณะว่า ความ(ของ)ดีดีเด็ดเหมือนเพชรเหมือนทอง ถึง
ไร้เจ้าของก็เหมือนตัวยัง ถึงใส่ตู้อุด ถึงชุดหลุมฝัง ก็มีวัน
ปลั่งอะหลังจั่งชู การทำความดีแม้ไม่มีใครเห็น แต่เทพยดา
อารักษ์เบื้องบนท่านย่อมรู้

ข้อคิดประจำกัณฑ์หิมพานต์

๑. คนดีเกิดมานำพาโลกให้ร่มเย็น
๒. โลกต้องการผู้เสียสละมิฉะนั้นหายนะจะบังเกิด
๓. การทำดีย่อมมีอุปสรรค "มารไม่มีบารมีไม่มา
มารยิ่งมาบารมียิ่งแก่กล้า"
๔. จุดหมายแห่งการเสียสละอยู่ที่พระโพธิญาณ
มิหวั่นไหวแม้จะได้รับความทุกข์

ข้อคิดประจำกัณฑ์มัทรี

ลูกคือแก้วตาดวงใจของผู้เป็นพ่อแม่ “ลูกดีเป็นที่ชื่นใจ
ของพ่อแม่ ลูกแย่พ่อแม่เข้าใจ” รักใครเล่าจะเท่าพ่อแม่รัก
ห่วงใดเล่าจะเท่าพ่อแม่ห่วง ห่วงใดเล่าจะเท่าพ่อแม่ห่วง
ใครให้เล่าจะเท่าพ่อแม่ให้ เพราะฉะนั้นพึงเป็นลูกแก้ว ลูก
ขวัญ ลูกกตัญญู ที่ชาวโลกชื่นชม พรหมก็สรรเสริญฯ

ข้อคิดประจำกัณฑ์จกษัตริย์

๑. พรากรมี่วันพบ จากมีวันเจอ จากกันยามเป็นได้เห็นน้ำใจ
จากกันยามตายได้เห็นน้ำตา

๒. การให้อภัยเป็นเพราะได้สำนึกเป็นเหตุให้ลบรอยร้าวฉาน
บันดาลสันติสุขแก่ส่วนรวม

๓. สี่เท้ายังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้ผิด บรรพชิตยังรู้เปลอความ
ผิดพลาดเป็นเรื่องของมนุษย์ แต่การให้อภัยเป็นวิสัยของ
เทวดา

ข้อคิดประจักษ์กัณฑ์มหาธา

คนดีตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ ย่อมได้รับ
การปกป้องคุ้มครองภัยในที่ทุกสถาน

แม่ของช้างปัจจัยนาค

เกิดเป็น

พระกีสาคโคตรมี

พระเจ้ามัททราช

เกิดเป็น

ท้าวมหานาม

พระราชบิดาของพระนางมัทรี

อำมาตย์ผู้นำข่าวเดือดร้อนไป
แจ้งให้ทราบ

เกิดเป็น

พระอานนท์

อำมาตย์ผู้จัดแจงสัตตกมหา
ทานสมัยนั้น

เกิดเป็น

อนาถบิณฑิกเศรษฐี

พระเจ้ากรุงสนชัย
สมัยนั้น

เกิดเป็น

พระเจ้าสุทโธทนะ
พระราชบิดา

ข้อคิดประจำกัณฑ์นครกัณฑ์

การทำความดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทน การ
ใช้ธรรมะในการปกครองย่อมทำให้เกิดความสงบ
ร่มเย็น

พระอินทร์ประทานพร 10 ประการแด่พระนางผุสดี

๑. ขอให้พระนางได้ประทับในปราสาท พระเจ้าสี่วิเศษ
๒. ขอให้ดวงเนตรทั้งสองข้างมีสีดำ ประดุจลูกตาเนื้อทราย
๓. ขอให้พระขนงเขียวดุจสร้อยคอนกยูง
๔. ขอให้มীনามว่าผุสดี
๕. ขอให้มียะโอรสที่ทรงเกียรติยิ่งกว่ากษัตริย์ทั้งหลายและมีพระราชศรัทธาในการกุศล
๖. ขออย่าให้พระครรภ์ปรากฏนูนดังสตรีสามัญ
๗. ขออย่าให้พระถันทั้งคู่ดำในเวลาทรงครรภ์ และเมื่อประสูติแล้ว
ขออย่าหย่อนยาน
๘. ขอให้พระเกศดำเป็นมันดุจปีกแมลงค่อมทอง
๙. ขอให้มียะโอรสที่เฉลียวฉลาดดั่งทองคำธรรมชาติ
๑๐. ขอให้ทรงมีอำนาจปล่อยนักโทษประหารชีวิตให้พ้นโทษ

พระวิษณุในสมัยนั้น

เกิดเป็น

พระโมคคัลลา

เทวดาที่แปลงเป็นพระราชสีห์

เกิดเป็น

พระสีวลี

เทวดาที่แปลงกาย
เป็นพระเวสสันดร

เกิดเป็น

พระมหากัจจายนะ

เทพธิดาที่แปลงกาย
เป็นพระนางมัทรี

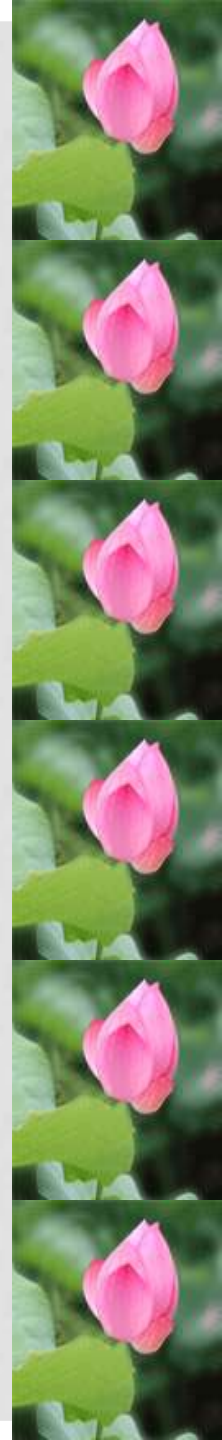
เกิดเป็น

นางวิสาขามหาอุบาสิกา

ช้างปัจจัยนาคร

เกิดเป็น

พระมหากัสสป

ชาดก เป็นเรื่องที่มีมาก่อนพุทธกาล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระโพธิสัตว์

ชาดกมี ๒ ประเภท

๑. นิบาตชาดก เป็นชาดกในพระไตรปิฎกมี ๕๐๐ เรื่อง แบ่งออกเป็นหมวดๆ ตามจำนวนคาถา นับตั้งแต่ ๑ คาถา ถึง ๘๐ คาถา ชาดกที่มี

- ๑ คาถาเรียกว่า เอกนิบาตชาดก
- ๒ คาถาเรียกว่า ทูกนิบาตชาดก
- ๓ คาถาเรียกว่า ตักนิบาตชาดก
- ๔ คาถาเรียกว่า จตุคนิบาตชาดก
- ๕ คาถาเรียกว่า ปัญจกนิบาตชาดก

ชาดกที่มีเกิน ๘๐ คาถาขึ้นไปเรียกว่า มหานิบาตชาดก ซึ่งมี ๑๐ เรื่อง เรียก ทศชาติ หรือ พระเจ้าสิบชาติ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ชาดกจบ ท่านทรงตรัสว่า

“ภิกขเว ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สำหรับคนสำคัญในสมัยนั้น คือ”

ชูชก เกิดเป็น **พระเทวทัต**

นางอมิตตดา ภรรยาของชูชก เกิดเป็น **นางจินตมานะวิกา**

พรานเจตบุตร เกิดเป็น **นายจันทะ**

อัจจุตฤาษี เกิดเป็น **พระสารีบุตร**

พระอินทร์ในสมัยนั้น เกิดเป็น **พระอนูรุต**

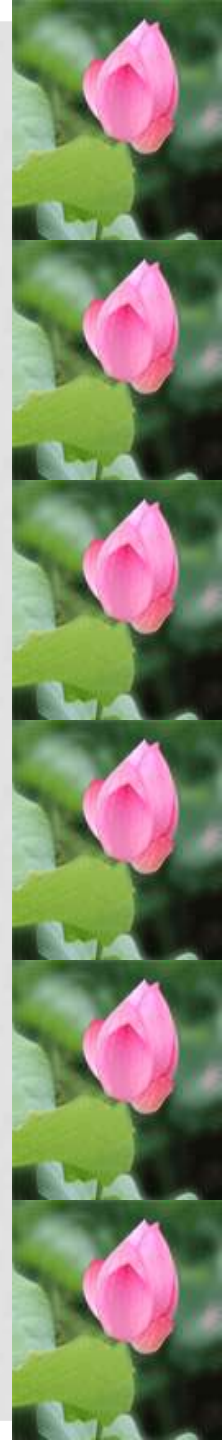
หยุด

ลักษณะบุรุษโทษ ๑๘ ประการของชูชกคือ

๑. เท้าทั้งสองข้างใหญ่และคด
๒. เล็บทั้งหมดคุด
๓. ปลีน้องทุยู่ยาน
๔. ริมฝีปากบนย้อยทับริมฝีปากล่าง
๕. นำลายไหลออกเป็นยางยึดทั้งสองแก้ม
๖. เขี้ยวงอกออกพ้นปากเหมือนเขี้ยวหมู
๗. จมูกหักฟุบดูน่าชัง
๘. ท้องป่องเป็นกระเปาะดั่งหม้อใหญ่

http://www.thaigoodview.com/library/studentshow/st2545/5-6/no39/theme_23.html

๙. สันหลังไหล่หักค่อม คด โกง

๑๐.ตาถลนลึกรลัษณั์ ข้างหนึ่งใหญ่ ข้างหนึ่งเล็ก ไม่เสมอกัน

๑๑.หมวดครามี่พรรณดั่งลาวดทองแดง

๑๒.ผมโทรง เหลืองดั่งสีลาน

๑๓.ตามตัวสะครานคลำด้วยแถวเอ็นนูนเกะกะ

๑๔.มีต้อมแมลงวัน และตกกระดั่งโรยงา

๑๕.ลูกตาเหลือง เหลือก เหล่

๑๖.ร่างกายคดค้อมในที่ทั้งสามคือ คอ หลัง สะเอว

๑๗.เท้าทั้งสองหัน เห ห่างเกะกะ

๑๘.ขนตามตัวหยาบดั่งเปลงหมู

พระนางผุสดี

เกิดเป็น

พระนางสิริมหามายาราชเทวี
พระราชมารดา

พระนางมัทรี

เกิดเป็น

พระนางพิมพา

พระชาลี

เกิดเป็น

พระราहुล

พระกัณหา

เกิดเป็น

อุบลวรรณาพระเถรี

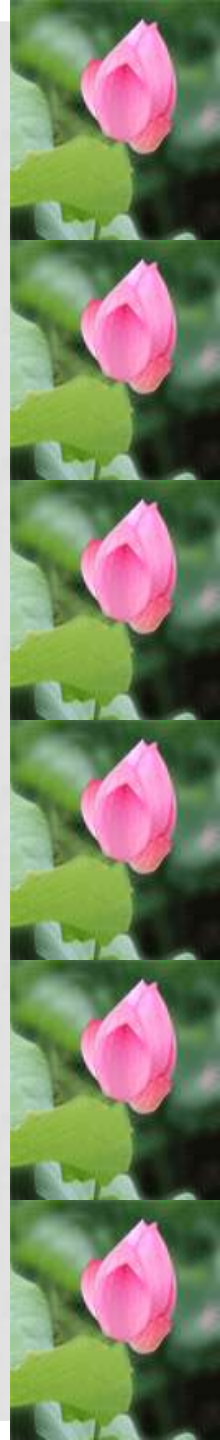
พระเวสสันดร

เกิดเป็น

พระสมณโคดม
พระพุทธเจ้า

หยุด

๒. ปัญญาสชาติชาดก

เป็นชาดกที่ต่างขึ้นจากนิทานพื้นเมือง ไม่มีในพระไตรปิฎก
หรือเรียกว่า ชาดกนิบาตมี ๕๐ เรื่อง พระภิกษุชาวเชียงใหม่
ต่างขึ้นเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๐๐๐ - ๒๒๐๐ เป็นภาษามคธ
โดยเลียนแบบนิบาตชาดก ครั้นเมื่อพ.ศ. ๒๔๔๓ - ๒๔๔๘
พระบรมวงศ์เธอกรมพระสมมตอมรพันธ์ ดำรงตำแหน่ง
องค์สภานายกหอพระสมุดสำหรับพระนคร ได้ทรงแปล
เป็นภาษาไทย เรื่องปัญญาสชาดกจึงแพร่หลาย

<http://www.thaigoodview.com/library/studentshow/st2545/5-6/no39/favorite.html>

ทศบารมี

บารมีที่พระโพธิสัตว์ได้ทรงบำเพ็ญ ๑๐ ประการในชาติต่างๆ คือ

พระเตมีย์

บำเพ็ญ

เนกขัมมบารมี

พระมหาชนก

บำเพ็ญ

วิริยะบารมี

พระสุวรรณสาม

บำเพ็ญ

เมตตาบารมี

พระเนมิราช

บำเพ็ญ

อธิษฐานบารมี

พระมโหสถ

บำเพ็ญ

ปัญญาบารมี

องค์ประกอบของชาดก

ชาดกทุกเรื่องจะมีองค์ประกอบ ๓ ประเภท คือ

๑. **ปรารภเรื่อง** คือบทนำเรื่องหรือ อุบัติเหตุ จะกล่าวถึง มูลเหตุหรือที่มาของชาดกเรื่องนั้น เช่น มหาเวสสันดร ชาดก
๒. **อดีตนิทาน** หรือ **ชาดก** หมายถึงเรื่องราวนิทาน ที่ พระพุทธองค์ตรัสเล่า
๓. **ประชุมชาดก** ประมวลชาดก เป็นเนื้อความสุดท้าย ของชาดกกล่าวถึงบุคคลในชาดก คือผู้ใดที่กลับชาติ เป็นใครบ้างในปัจจุบัน

พระภุชงค์

บำเพ็ญ

ศีลบารมี

พระจันทกุมาร

บำเพ็ญ

ขันติบารมี

พระนารท

บำเพ็ญ

อุเบกขาบารมี

พระวิฑูร

บำเพ็ญ

สัจจะบารมี

พระเวสสันดร

บำเพ็ญ

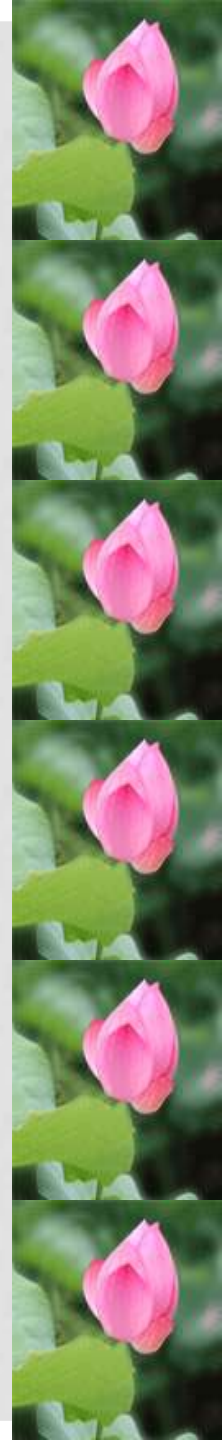
ทานบารมี

หัวใจพระเจ้าสิบชาติ คือ เต ช สุ เน ม ภู จ ภา วิ เว
(อักษรตัวแรก ของแต่ละชาติ)

http://www.thaigoodview.com/library/studentshow/st2545/5-6/no39/theme_1.html

หยุด

คาถापັນ

คาถापັນ หมายถึง คาถาภาษาบาลี ที่ยกขึ้นมา นำ
ความ ทั้งมีจำนวน ๑๐๐๐ คาถา เช่นในกัณฑ์ทานกัณฑ์
ก็บอกไว้ตอนจบว่า “ ทานกัณฑ์นิมฺมิตฺตํ ปรระดับด้วย
พระคาถา ๒๐๙ คาถา ”

คำว่า คาถา หมายถึง ฉันทบทหนึ่ง
มีถ้อยคำ ๔ วรรค วรรคหนึ่งมี ๘ คำ
คาถาหนึ่งจึงมีคำ ๓๒ คำ เป็นพื้น

http://www.thaigoodview.com/library/studentshow/st2545/5-6/no39/theme_5.html

ในสมัยพุทธกาลนั้น เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว พระองค์จึงได้เสด็จไป

กรุงกบิลพัสดุ์พร้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ผู้เป็นอรหันต์พระบรมวงศ์และชาวเมืองได้ออกมารับเสด็จกันมากมายมีพระบรมวงศานุวงศ์บางท่านไม่ทำความเคารพในพระองค์ พระบรมศาสนาได้ทรงเห็นอาการของพระญาติวงศ์กระด้างกระเดื่องเช่นนั้น จึงได้แสดงอิทธิปาฏิหาริย์โดยเสด็จเหาะขึ้นสู่อากาศ และเปล่งฉัพพรรณรังสี พระราชบิดาทอดพระเนตรเห็นดังนั้น จึงกราบไหว้พระโอรสและพระญาติวงศ์ทั้งหลาย ก็กราบไหว้ตามๆกัน ขณะนั้นได้เกิดเมฆตั้งเค้ามีดครึ้มขึ้น แล้วเกิดฝนเรียกว่า

"ฝนโบกขรพรรษ" ตกลงมา

ฝนโบกขรพรรษ เป็นฝนอันมหัศจรรย์อย่างที่ไม่เคยปรากฏมีมาก่อน

มีความมหัศจรรย์ ดังนี้

๑. มีเม็ดน้ำฝนแดงเรื่อเหมือนแก้วทับทิม
๒. ผู้ใดปรารถนาได้เปียกก็เปียก ผู้ไม่ปรารถนาแม้ละอองก็ไม่สัมผัสผิวหนัง
๓. ไม่เลอะเทอะซังนอง ก่อให้เกิดโคลนตมอันปฏิกุศล พอฝนหาย แผ่นดินก็สะอาด
๔. ตกลงเฉพาะในสมาคมพระญาติ ไม่มีผู้อื่นอยู่ร่วมประชุมด้วย

กัปป์ หมายถึง อายุโลก นับตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นโลกใน

สารัตถะสังคหะ อธิบายโดยอุปมาได้ว่า ภูเขาสิเนรุ กว้าง-ยาว-หนา

มีมาตราส่วน ๑๐๐ โยชน์เท่ากัน พอถึงกำหนด ๑๐๐ ปี มีเทวดาเอาผ้าขาว

บางมาวาดครึ่งหนึ่ง จมภูเขาสิเนรุซึ่งมีความกว้าง-หนา ตั้ง ๑๐๐ โยชน์นั้น

เรียบราบเป็นหน้ากองเรียกว่า กัปหนึ่งๆ

คำว่า กัป มีชื่อเรียก ๖ อย่างดังนี้

๑. สารกัป -มีพระพุทธเจ้ามาบังเกิดหนึ่งพระองค์
๒. มัณฑกัป -มีพระพุทธเจ้ามาบังเกิดสองพระองค์
๓. วรกัป -มีพระพุทธเจ้ามาบังเกิดสามพระองค์
๔. สารมัณฑกัป-มีพระพุทธเจ้ามาบังเกิดสี่พระองค์
๕. ภัทรกัป -มีพระพุทธเจ้ามาบังเกิดห้าพระองค์
๖. สุญญกัป -เป็นกัปว่างไม่มีพระพุทธเจ้ามาบังเกิด

ในโลกเลย

อ้างอิง :

<http://images.konweang101.multiply.multiplycontent.com/attachment/>